



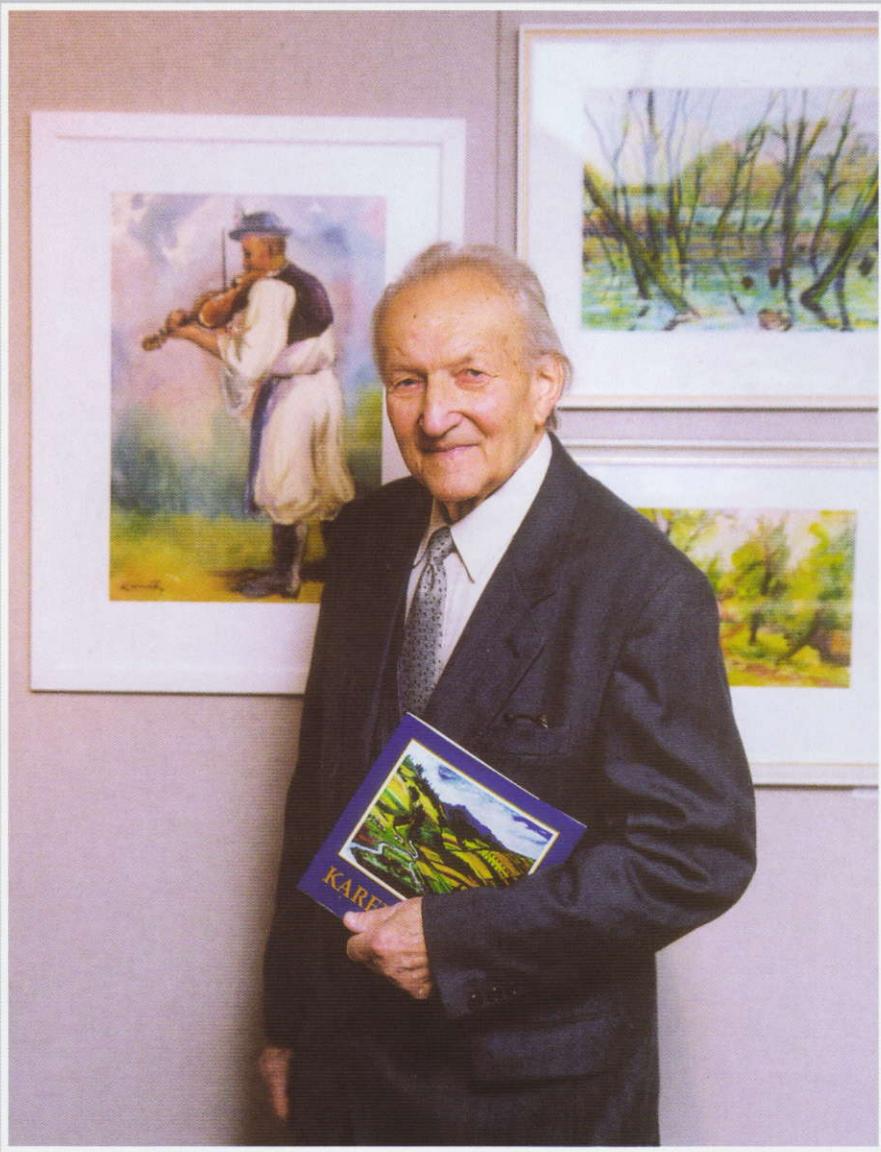
K a r e l N o v á k

Karel Novák

výběr z malířského díla



GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V HODONÍNĚ
ZÁŘÍ - ŘÍJEN 2005



Karel Novák devadesátiletý

Významné životní jubileum bývá u výtvarných umělců vždy příležitostí k tvůrčí rekapitulaci. Je událostí, kdy autor prezentuje veřejnosti své dosavadní dílo, ukazuje výsledky svého snažení a ověřuje si v širokém kontextu, na velké výstavní kolekci, svůj výtvarný názor, jeho zrání a vývoj. Samozřejmě pak očekává ohlas a hodnocení diváků.

V Galerii výtvarného umění v Hodoníně se s takovými výstavami setkáme pravidelně. Prezentují se v ní autoři, jejichž tvorba je spjata s působením v hodonínském regionu nebo svou tvorbou spojovali s historickým či znovu obnoveným spolkem - Sdružením výtvarných umělců moravských. Všechna tato hlediska můžeme uplatnit v případě hodonínského občana, pedagoga, akademického malíře Karla Nováka. Proto se také s jeho tvorbou setkává široká veřejnost v pravidelných intervalech ve výstavních prostorách hodonínské galerie.

Příležitostí k uspořádání nynější rozsáhlé výstavy z tvorby akademického malíře Karla Nováka v prostorách Galerie výtvarného umění v Hodoníně se stalo dovršení autorova krásného a významného životního jubilea - 90. narozenin.

Současná výstava předkládá veřejnosti výběr z rozsáhlého období autorovy samostatné tvůrčí cesty. Rekapituluje námětovou a tematickou mnohotvárnost tvorby autora i šíři výtvarných disciplín a v neposlední řadě hloubku jeho uměleckého zájmu. Karel Novák je malíř, kreslíř i grafik; ukázky jeho tvorby krajinářské, figurální i zátiší jsou pojaty nejen v olejomalbě či akvarelu, který patří k doménám tvorby Karla Nováka, ale i v tempeře, pastelu či technikách grafických.

Počátky výstavní činnosti akademického malíře Karla Nováka se pojí s rokem 1949. Od té doby se prezentuje na řadě samostatných i kolektivních výstav. Na nich se vždy představoval novými kolekcemi obrazů. Jeho malba upoutala volnosti a suverenitou malířského podání.

S neutuchajícím zájmem a obdivuhodnou vitalitou žije svůj tvůrčí život. Výstavní prezentace a spolkové přehlídky Novákovy tvorby představily autora disponujícího bohatou škálou výtvarných technik, které ovládá v harmonickém souladu se svými mnohostrannými uměleckými záměry s vytříbenou profesionalitou.

Plenérnická tvorba K. Nováka je podmíněna hlubokým a upřímným vztahem ke krajině, láskou k rodnému Slovácku a obdivem k Záhoří.

Důvěrně známá realita poutající autora nejen bohatstvím motivů mnohotvárně členité krajiny, ale především osobními vztahy k lidem, vytváří nevyčerpatelný zdroj umělcovy malířské tvorby. Přímý prožitek inspirujícího fenoménu dává tak na jedné straně prostor ke spontánnímu malířskému uvolnění s charakteristickým expresivním napětím a na druhé straně pak k pevným kompozicím lineárního a plošného vyjádření obrazu.

Karel Novák čerpá své motivy nejen na rodném Slovácku a milovaném Záhoří, ale je připomenuta i autorova tvorba, která se tematicky váže k oblasti Pálavských vrchů a rozvíjí v dramatickém rytmu, malebně i kresebně, bohaté struktury tohoto nevšedního a výtvarně inspirativního krajinného útvaru.

Je-li Pálava inspirací k široce rozvinutým krajinářským kompozicím, je pak lužní les příležitostí k individuálně intimní výpovědi autora, v níž dává zaznít bohaté škále tónů, ověruje si spojení pevné kresby vegetativních prvků s barevným vyjádřením pomíjivé atmosféry modelované pronikajícím světlem. Proto vyhledává Karel Novák v přírodě motivy inspirativní především harmonií barevných a světelných fenoménů.

Chceme-li nazrít ke kořenům umělcovy tvorby, poznat impulzy a inspirační zdroje, připomeňme si jeho cestu k výtvarnému umění. Akademický malíř Karel Novák se narodil 23. 7. 1915 v Rohatci. Po studiu na Státní pedagogické akademii v Brně působí jako začínající učitel v Mutěnicích a Hodoníně. Je citlivý ke kráse kraje, lidí i způsobu života, jsou mu blízké písni, zvyky i barevnost lidového kroje na moravském venkově. Aktivně se zapojuje do kulturního dění, ať již jako folklorista, hudebník, divadelník, ale především jako kreslíř. „Mezníkem v jeho pedagogické a výtvarné práci se stalo Horňácko, dalo mu pevné základy a zdroje k budoucímu tvůrcímu malířskému životu. Byl okouzlen krajem pod Javořinou, krojem, zvyky, písni, lidem, který si zamiloval pro jeho jednoduchost, upřímnost, pohostinnost a pro hlubokou oddanost Husovu učení. Ve Velké se spřátelil s vynikajícími umělci, kteří jezdili každý rok z Prahy na Horňácko malovat - akademici malíři Jan Čumpelík, Karel Minář, Vladimír Kovář a fotograf Ferdinand Bučina.“ (Štěpán Pavčák - 1973). Z těchto intenzivních kontaktů a impulzů uzrává myšlenka studovat na Akademii výtvarných umění v Praze. K její realizaci však dochází až po ukončení II. světové války, kdy se naše vysoké školy znovu otevřejí a Karel Novák je přijat ke studiu na Akademii v přípravce prof. Karla Mináře a poté

ve „speciálce“ profesora Jakuba Obrovského. To má však za sebou již protektorátní pedagogické působení na školách v Dubňanech, v Lanžhotě, Moravské Nové Vsi a hlavně intenzivní soukromá studia u malíře Václava Hejny podporovaná kontakty s hodonínským Domem umění. Po úspěšném absolvování Akademie v roce 1949 se vrací z Prahy domů a začíná znovu pedagogicky působit jako profesor v Hodoníně, Skalici a Holíči. V 60. a 70. letech pracuje jako odborný asistent na Pedagogickém institutu ve Zlíně (1960 - 66) a Pedagogické fakultě v Ostravě (1966 - 75).

V uplynulých patnácti letech spojil Karel Novák svou práci s působením ve znovu obnoveném spolku SVUM - Sdružení výtvarných umělců moravských. V něm zastával funkci předsedy, nyní je jeho čestným předsedou. Spolu s ostatními členy obnovoval aktivní spolkovou výstavní a společenskou činnost. Uplatňuje přitom své bohaté životní zkušenosti. Za celoživotní kulturní práci a reprezentaci města mu byla jako prvnímu občanu vůbec udělena Cena města Hodonína v oblasti kultury pro rok 2000.

V celoživotním díle akademického malíře Karla Nováka se zúročilo nezměrné úsilí, píle a talent. Svou tvorbu zasvětil krajinomalbě, malbě figurální, portrétní, žánrové, tvorbě zátiší a volné grafice. Inspiroval se hlubokým prožitkem krajiny, ve které žil, a lidmi, s nimiž prožíval krásy i smutky života všude tam, kam jej přivedly pracovní a osobní povinnosti. A tímto požehnaným krajem byla pro něj jižní Morava a Záhoří.

Malířská činnost Karla Nováka se vyznačuje koncentrací pohledu, smyslem pro proporce a promyšleným zaujetím výtvarného projevu. Charakteristicky výrazným, osobitě realistickým rukopisem a upřímností uměleckého výrazu bojuje za své přesvědčení. Jeho tvorba má vnitřní rád, rytmus a poznání smyslu umění ve společnosti. Vyrůstá z historických a uměleckých tradic regionu, čerpá z hlubokého poznání vývoje evropského výtvarného umění 19. a 20. století.

Přejme tedy autorovi k současné výstavě naplnění všech tvůrčích záměrů, hodně zdraví a radosti, kterou svými obrazy rozdává. Osobně pak cítím potřebu vyslovit rovněž na tomto místě poděkování akademickému malíři profesoru Karlu Novákovi za jeho celoživotní tvůrčí práci, za dlouholeté přátelské vztahy a vzájemnou spolupráci.

Srpen 2005

Josef Fantura, ředitel GVU v Hodoníně



Rohatecké chalupy na přívoze. Olej na plátně, 60 x 45,5 cm, r. 1933

S l o v e n s k é Z á h o r i e v d i e l e K a r l a N o v á k a

Máloktočný umelec sa tak programovo dlhoročne už úctyhodných päťdesiat rokov zaoberal výtvarným zobrazením slovenského Záhorie ako hodonínsky akademický maliar Karel Novák.

Autor, pochádzajúci z blízkeho pohraničného Rohatca, umelecky, maliarsky a kresliarsky, dlhodobo spracovával tento svojrázny roľnícky a vinohradnícky kraj moravského Slovácka a slovenského Záhorie, rozkladajúci sa na oboch stranach rieky Moravy, povestný nielen svojou prírodnou blízkosťou, ale aj vzájomnou mentálnou príbuznosťou a duchovnou spriaznenosťou.

Osobitne bližší vzťah si Karel Novák vytvoril k Záhoriu najmä počas svojho úspešného pedagogického pôsobenia v Skalici, kde učil ako profesor na gymnáziu, neskôr Pedagogickej škole pre vzdelávanie učiteľov národných škôl a potom aj na vtedajšej Jedenásťročnej strednej škole v Holíči v rokoch 1952 - 1959. V rokoch 1964 - 1968 viedol v Senici v Osvetovom dome diaľkové školenie neprofesionálnych výtvarníkov, v priebehu ktorého rozvinul na Záhorí výstavnú aktivitu.

Už v roku 1964 vystavuje v Holíči, v Brezovej pod Bradlom, v Senici a v roku 1965 aj na Myjave.

V ďalších rokoch sa Karel Novák vraca na Záhorie nielen svojou maliarskou tvorbou, ale aj výstavami, poriadanými či už v roku 1972 v Skalici, 1973 v Brezovej pod Bradlom, 1976 znova v Skalici a na Myjave, v roku 1981 opäť na Myjave. V roku 1983 bola usporiadana v Skalici veľká spoločná výstava autora so sochárom J. Kostkom, potom v roku 1985 na Myjave a v roku 1987 súborne v Záhorskej galérii v Senici s vydanou obsiahloou publikáciou, a v 90. rokoch potom ešte v Skalici. Novákove záhorské motívy mali možnosť vidieť návštevníci zasa na Morave hlavne na výstavách v GVU v Hodoníne, najmä v rokoch 1978 a 1983.

Pri svojich viacmenej pravidelných cestách na Záhorie Karel Novák nadviazal viaceré priateľstvá najmä s umelcami pôvodom zo Záhorie, maliarmi J. Koreszkom, J. Želibským, sochárom J. Kostkom, operným spevákom J. Blahom, myjavským primášom S. Dudíkom, pričom ho inšpirovali k tvorbe so záhorských umelcov najmä M. Benka a J. Mudroch.

Vzájomné priateľské kontakty vznikli aj medzi Karlom Novákom a klubmi výtvarníkov v Skalici už od roku 1977 a v Holíči od roku 1999 až doteraz.

Umelecká zbierka Novákových diel so záhorskou tematikou, pochádzajúcich z rokov 1967 -1978, je uchovávaná v Záhorskej galérii v Senici. Obsahuje najmä obrazy z Brezovej pod Bradlom, či už jej okolia (1967) alebo aj samotného mesta (1970), potom gbelšké naftové polia (1968), záhradné zátišie slnečníc z Vrádišťa (1971), jarný motív zo záhumnia (1971), potom obrazy sviežej skladby Holíčskeho zámku (1971), senického kaštieľa (1972), končiac krajinárskymi motívmi z malebného okolia hradu Branč (1972, 1978) a Podbranča (1978).

Už od prvej polovice 50. rokov minulého storočia vznikajú záhorské motívy Karla Nováka, ktorého trvalo zaujala mnohotvárná príroda, ale aj obyvatelia Záhoria a susedných myjavských a brezovských kopaníc. Práve táto kontrastná mnohorakosť a dynamika prírodných prvkov a celkov meniacich sa záhorských scenérií s príznačným striedaním nízin, pahorkov a horských oblastí spolu s v tom čase autenticky zachovaným ľudovým svojrázom obyvateľov Záhoria a príľahlých kopaníc umožnila maliarovi naplno uplatniť svoj vlastný maliarsky spôsob vyjadrenia, charakterizovaný expresívnym, rukopisne štetcovo uvoľneným prednesom, osobitne zdôrazňujúcim poetické hodnoty zobrazovanej krajiny spolu so záujmom o historické a ľudové pamiatky. Vo farebnej výstavbe Novákových záhorských obrazov dominuje expresívna živšia farebnosť s osobitným vzľahom hlavne k modrej farbe, doplnenej najmä žltými, zelenými, hnedými a červenými tónmi, niekedy aj tlmenými.

Na druhej strane v niektorých svojich obrazoch organizoval vybraný opticky reálny výsek krajinárskej skutočnosti, obvykle podanej v širšom panoramatickom pohľade na prírodnú scenériu, do stavebne pevnejšej sústavy línií, vymedzujúcich väčšie zjednodušené tvary. Technicky pracuje autor najmä s náročnou technikou akvarelu, striedajúcou sa najmä s olejomaľbou.

Maliarove menej početné figurálne námety prinášajú obvykle folklórne portrétné motívy žien v kroji, najmä z Brezovej pod Bradlom, ale niekedy aj ľudové pracovné a zvykoslovné scenérie.

Sme úprimne radi, že môžeme umelca pri vzácnnej príležitosti jeho deväťdesiatín srdečne pozdraviť, zablahoželať mu aj zo susedného slovenského Záhoria a s radosťou a úctou sa mu podakovať za jeho prekvapujúco obsiahle dielo venované aj slovenskej záhorskej časti Pomoravia.

Štefan Zajíček, ředitel Záhorské galerie v Senici



Žňový den na Horňácku. Akvarel, 44 x 33 cm, r. 1962



Rozjímání (detail). Olej na plátně, 59 x 79,5 cm, r. 1962



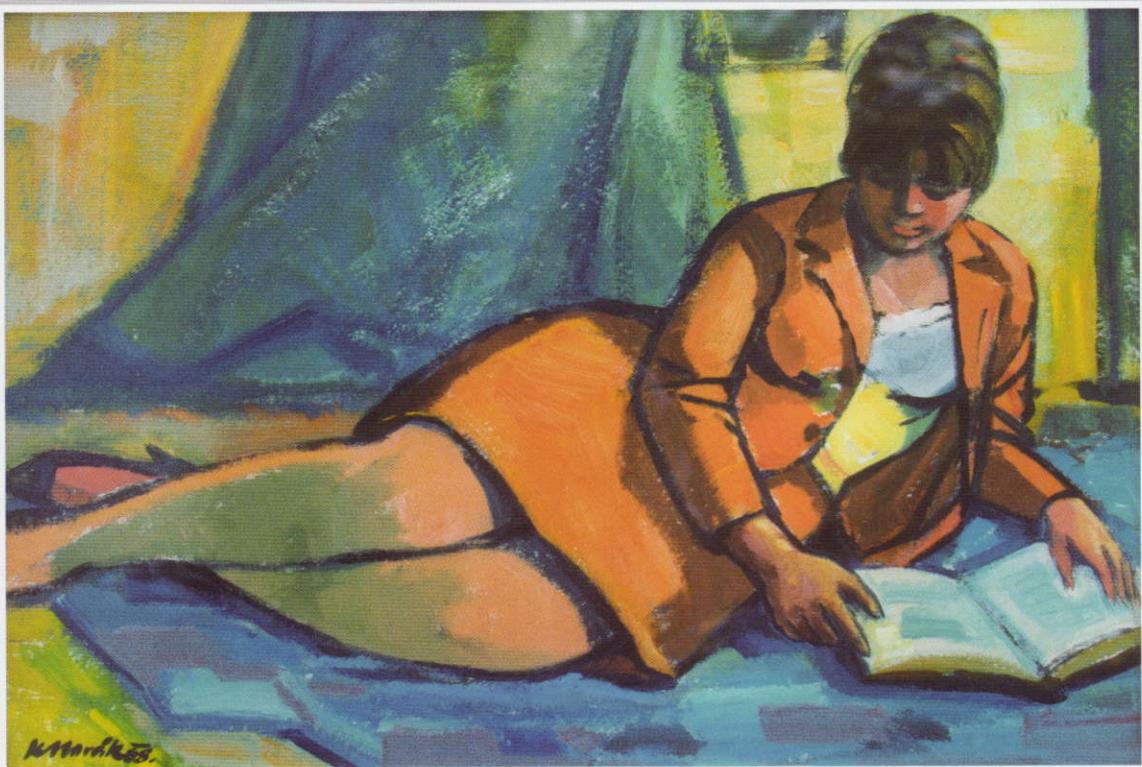
Zima v Hodoníně. Olej na lepence, 70 x 50 cm, r. 1960



Baladické údolí u Turé lúky. Akvarel, 70 x 57 cm, r. 1987



Žena z liptovské Revúce. Olej na plátně, 50 x 61 cm, r. 1965



Chvíle oddechu. Tempera, 65 x 45 cm, r. 1965



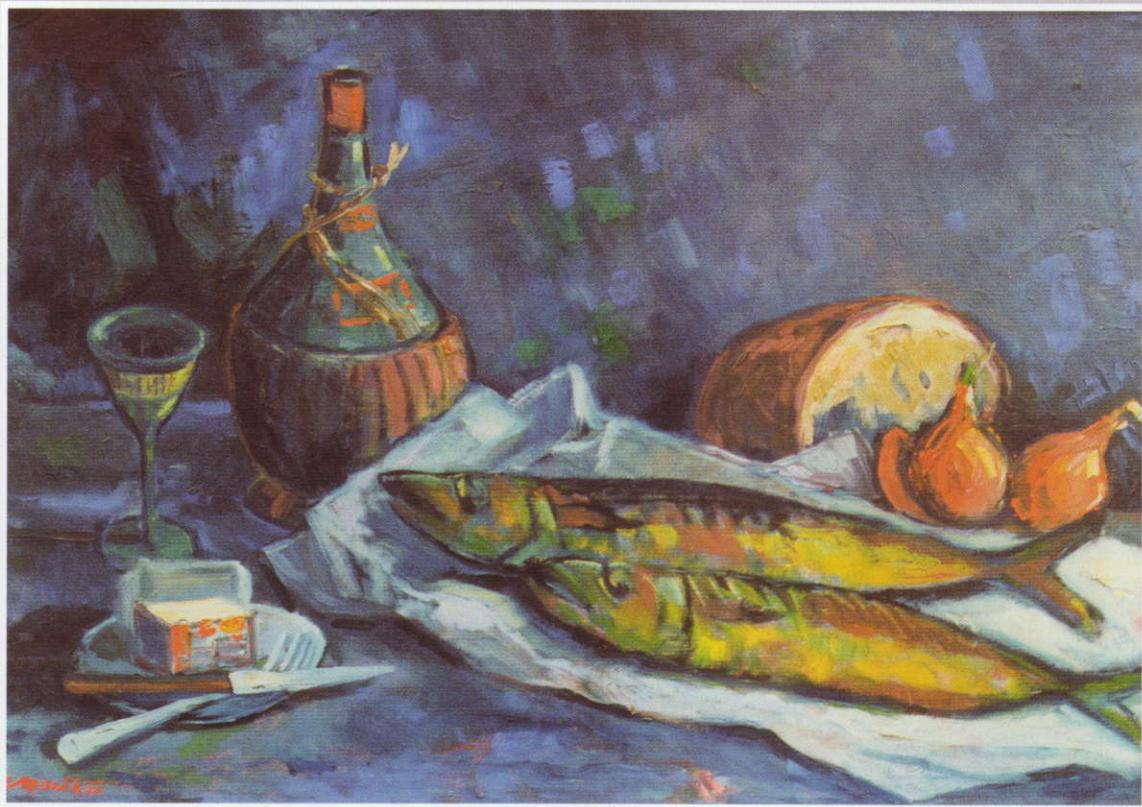
Zátiší s kosatci. Olej na plátně, 50 x 65 cm, r. 1986



Kostel v Mušově. Akvarel, 55 x 38 cm, r. 1980



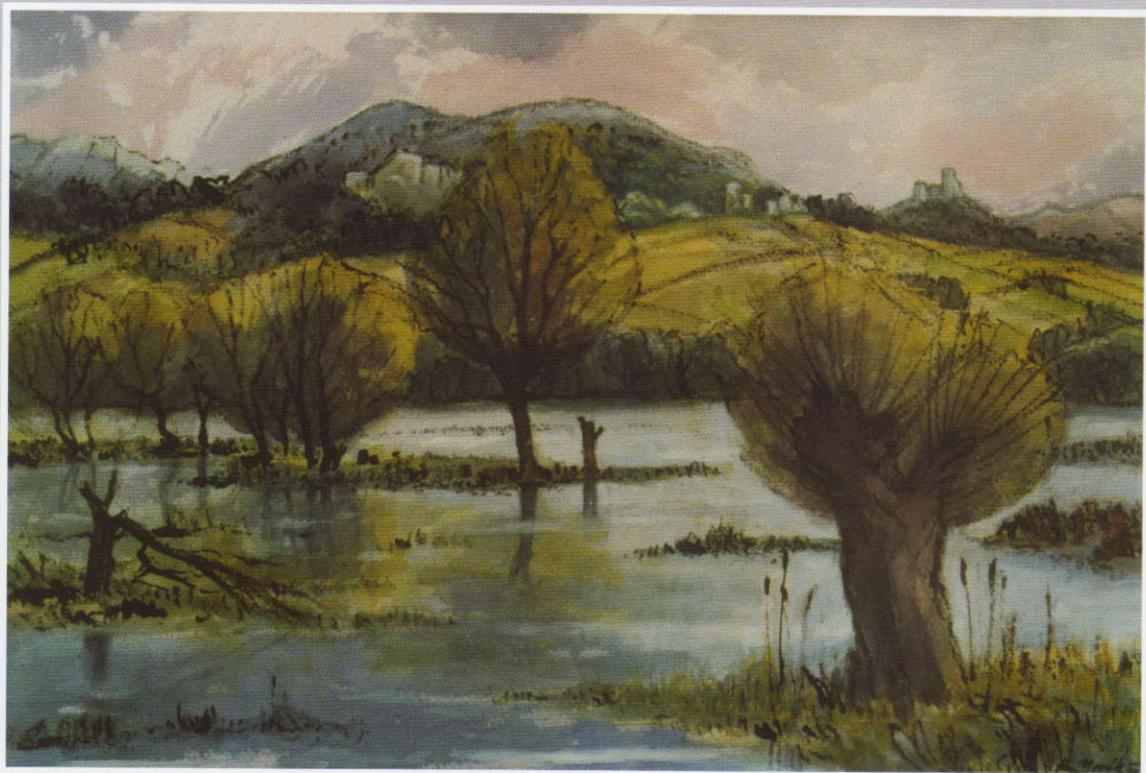
Ztracená ulička. Akvarel, 55 x 36 cm, r. 1982



Zátiší s makrelami. Olej na plátně, 70 x 52 cm, r. 1977



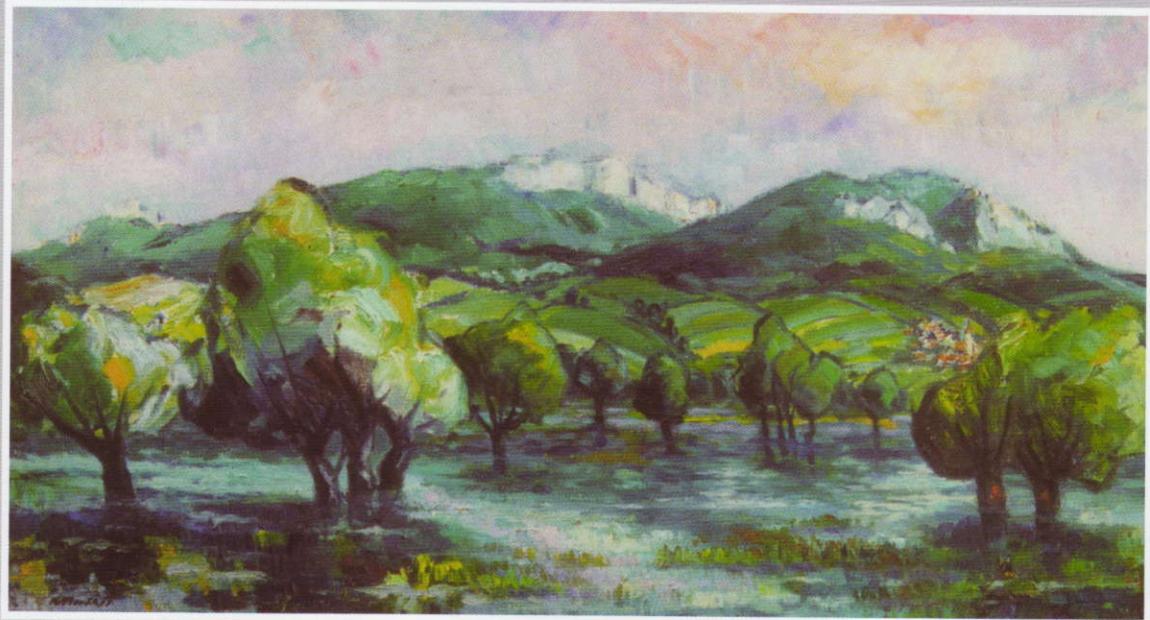
Kytice z polí. Olej na plátně, 70 x 101 cm, r. 1981



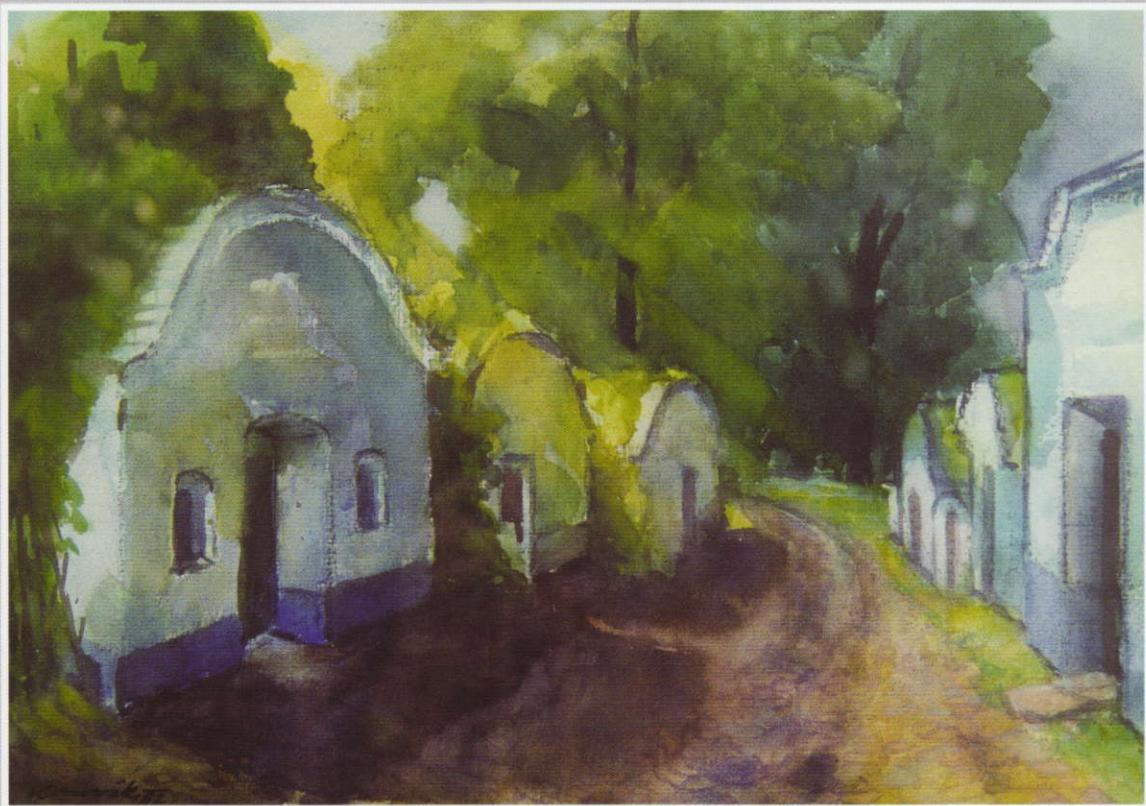
Pálava z mušovských vod. Akvarel, 45 x 36 cm, r. 1998



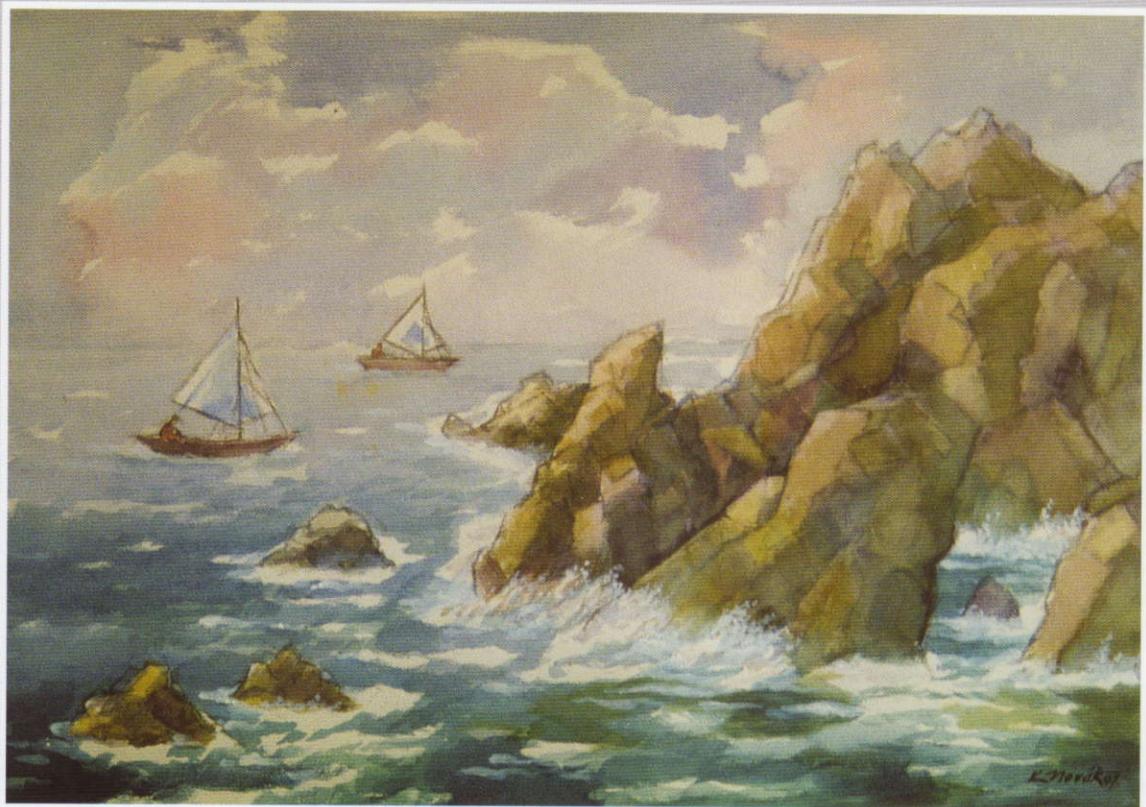
Brezovanka s košíkem. Akvarel, 36 x 45 cm, r. 1986



Letní vody pod Pálavou. Olej na plátně, 90 x 50 cm, r. 1977



Sklepy vinařů v petrovských Plžích. Akvarel, 45 x 32 cm, r. 1989



Skalnaté pobřeží Atlantiku (Bretaň). Akvarel, 55,5 x 37 cm, r. 1997

Karel Novák

Narozen 23. července 1915 v Rohatci u Hodonína

Byt a ateliér: ČR, Hodonín, Dolní Valy 9

Studia:

Státní reálka v Hodoníně a v Brně, Státní pedagogická akademie v Brně,
Akademie výtvar. umění v Praze (J. Obrovský, K. Minář, B. Slánský,
V. V. Štech)

Pedagogické působení na základních a středních školách:
Mutěnice, Hodonín, Javorník, Vnorovy, Dubňany, Lanžhot, Moravská
Nová Ves, Břeclav, Skalica a Holíč na Slovensku

Pedagogické působení na vysokých školách:

Pedagogický institut ve Zlíně, Pedagogická fakulta v Ostravě

Členství ve výtvarných sdruženích:

Člen Tvaru-Díla ČFVU v Praze,

Sdružení výtvarných umělců moravských,

host Sdružení moravskoslezských výtvarných umělců v Ostravě,

Svaz českých výtvarných umělců v Praze,

Sdružení výtvarných umělců moravských (obnovená činnost),

Sdružení výtvarných umělců a teoretiků jihovýchodní Moravy

Vyznamenání:

- čestné uznání za vynikající výtvarné práce na Akademii výtvarných umění v Praze, udělené rektorátem AVU v r. 1948 a 1949
- medaile J. A. Komenského za pedagogickou práci a budování Pedagogického institutu ve Zlíně v r. 1965
- čestné uznání za pedagogickou práci na Pedagogické fakultě v Ostravě ke Dni učitelů v r. 1973
- čestné uznání ONV v Hodoníně za dlouholetou výtvarnou činnost v regionu Slovácka v r. 1980
- čestný titul Budovatel okresu Hodonín, udělený radou ONV v Hodoníně v r. 1985
- Cena města Hodonína v oblasti kulturního života v r. 2000

Soutěže - realizace:

- 1951 - Strážnice - plakát, 1. cena
- 1965 - I. celostátní přehlídka vín, diplom, I. cena, ÚVČSOZS Praha
- 1975 - 8. letní československá univerziáda v Ostravě, diplom, 1. cena
- 1975 - Národopisné slavnosti v Tvrdonicích, plakát, I. cena, OKS Břeclav
- 1978 - 25. národopisné slavnosti v Tvrdonicích, plakát, I. cena, OKS Břeclav

Samostatné výstavy:

- 1945 - Městská osvětová beseda v Hodoníně
- 1946 - Městská osvětová rada v Břeclavi
- 1947 - Městská osvětová beseda v Hodoníně
- 1948 - Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě
- 1950 - ZK ROH Maryša v Rohatci
- 1950 - ZK ROH Českosl. tabákového průmyslu v Hodoníně
- 1956 - Pedagogická škola ve Skalici
- 1957 - Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě
- 1957 - Dílo - ČFVU ve Zlíně
- 1958 - Tučepi, Jugoslávie
- 1962 - SZK Transporta Břeclav
- 1964 - Kulturní dům v Holíči
- 1964 - Městská osvětová beseda v Brezové pod Bradlom
- 1964 - Osvětový dům v Senici
- 1965 - KSBV v Brně
- 1965 - Lidová škola v Břeclavi
- 1965 - Slovenská armaturka Myjava
- 1969 - MOS beseda v Hnojníku, okr. Frýdek-Místek
- 1970 - Kulturní dům v Rohatci
- 1970 - Kulturní dům SZK v Hodoníně
- 1971 - Dílo - ČFVU v Ostravě-Porubě
- 1972 - Záhorské muzeum ve Skalici
- 1973 - Základní škola v Hodoníně
- 1973 - Městská osvětová beseda v Brezové pod Bradlom
- 1976 - Záhorské muzeum ve Skalici
- 1976 - Muzeum SNR a MDK na Myjavě
- 1978 - Galerie výtvarného umění v Hodoníně

1980 - Nemocnice v Kyjově
1981 - ZV ROH - SA Myjava
1983 - Galerie výtvarného umění v Hodoníně
1983 - Záhorské muzeum ve Skalici
1984 - Oblastní galerie výtvarného umění ve Zlíně
1985 - Muzeum SNR a Dom osvety Myjava
1986 - XXIII. Vlastivědné Žarošice
1987 - Záhorská galéria v Senici
1989 - SKP Letovice
1990 - Dílo - ČFVU v Uherském Hradišti
1990 - Galerie výtvarného umění v Hodoníně
1991 - Kulturní dům v Prušánkách
1994 - Rodinná škola v Hodoníně
1995 - Gymnázium v Hodoníně
1995 - Galerie výtvarného umění v Hodoníně
1996 - výstavní síň v Mutěnicích
1997 - Záhorská galéria v Senici
1999 - Galerie Pagas ve Znojmě
1999 - Galerie „V“ v Podivíně
2000 - Městské muzeum a galerie v Břeclavi
2000 - Galerie „U Synků“ v Hustopečích
2002 - Gymnázium v Hodoníně
2003 - Pedagogické středisko v Hodoníně
2004 - Galerie „V“ v Podivíně

Studijní cesty:

Belgie, Bulharsko, Francie, Holandsko, Itálie, Jugoslávie, Německo,
Polsko, Rakousko, Rumunsko, SSSR, Švýcarsko

Zastoupení ve sbírkách:

Krajská galerie ve Zlíně, Galerie výtvarného umění v Hodoníně,
Záhorská galéria v Senici, Ministerstvo dopravy v Bratislavě, Muzeum
J. A. Komenského v Uherském Brodě, Masarykovo muzeum v Hodoníně,
Záhorské muzeum ve Skalici, Městský úřad v Hodoníně,
Městský úřad v Břeclavi, soukromé sbírky doma i v zahraničí.

Katalog k výstavě
byl vydán za laskavého přispění
města Hodonína a obce Rohatce



KAREL NOVÁK - VÝBĚR Z MALÍŘSKÉHO DÍLA

ODBORNÁ PŘÍPRAVA VÝSTAVY: MGR. JOSEF FANTURA, PhDr. ILONA TUNKLOVÁ
TEXT V KATALOGU: MGR. JOSEF FANTURA, PhDr. ŠTEFAN ZAJÍČEK
GRAFICKÁ ÚPRAVA: AKAD. MAL. DAGMAR KUČEROVÁ - LANATOVÁ
FOTOGRAFIE: JIŘÍ HORÁK A ARCHIV AUTORA
TISK: TISKÁRNA LELKA, DOLNÍ BOJANOVICE, 2005
NÁKLAD: 500 KUSŮ

ISBN 80-85015-40-4

